

La Veu d'Inca

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Murta, 5.—INCA.

Any III

SETMANARI POPULAR

INCA 17 DE FEBRER DE 1917

Núm. 112

PAGAMENT A LA BASTRETA

Un trimestre Una pesseta

RECULLS DE LA

DIADA CATALANA (1)

Senyores, senyors: Altra volta enguany, en bon' hora, les regions catalanes i totes les que formen amb ella l'unitat de raça i de parla, han enlaira't son esperit per celebrar la Diada de la Llengua, tributant així llavors a nostre verb preciosíssim i afirmant una vegada més i d'una manera pública i solemníssima, la nostra voluntat de veure-lo del tot dignificat i elevat a la gloriosa fortitut de les Llengües que, per virtut pròpia, imposen tota una cultura.

¿Quin serà l'esdevenir social de la Llengua catalana?

Vaf-aquí lo que puga tal volta a venir a constituir el principal nirvi d'aquestes maldressades quartilles.

Un dels nostres poetes capdals, recordant aquell principi que diu que: «La llengua serà lo que siga el poble,» va formulà una frase que condensa ella sola tot el nostre pensament respecte del particular: «Poble que sa Llengua cobre, se recobra a si mateix.»

Es a dir, que el perfeccionament i pertant l'esplendent esdevenir d'una Llengua s'ha de deduir del perfeccionament o esdevenir social que's puga angurar de un poble.

Doncs bé: ¿qui negarà que siga ben afagador l'esdevenir social del poble català? Aquest no es pot negar, a no ser negant l'evidencia. Seria vertader miope, pero d'una miopia incurable, el que no's marevellàs davant l'intensitat de vida, en qual-sevol orde se consideri, de nostra terra catalana.

I aquesta exuberancia de vida, és impulsada per la pruitja que's sent, de cada dia més, de cultivar, estudiar i perfeccionar la Llengua nadiua.

Lo desenrotllament d'una Llengua, per lo tant, és la primera senyal del avansament d'un poble. I això succeeix precisament en el poble de Catalunya en ses múltiples manifestacions. Vibra al acori d'una mateixa nota: la completa i lliure exteriorisació i increment, sempre creixent, de nostra parla,

reflexe fael del seu esperit, de tota la seva fisonomia.

Som ido un poble predestinat a enlairarse; som un poble predestinat a creixer continuament; i això mitjansant nostra hermosa i rica parla.

¿Tal volta no os heu fixat, senyors, en aquells actes literaris anomenats *Jocs Florals*, que sovint sovint s' repeteixen per totes les encontrades de nostra terra? Ah ¿i que s'intenta amb ells?: sols fer Patria, parlant, escriguent, cantant la nostra Llengua. Alguns dels ilustres literats que m' escolten i que en aquest decapyespre estant honorant nostra Ciutat, podrien fer vos notar més bé que jo, pobre pigmeu, aquest gran canvi notat en nostre poble. Desde que s' cultiva amb amor i constancia nostra Llengua, Catalunya amb totes les seues regions és més hermosa i més gran; més rica i apreciada sa literatura, més interessant i mes gloriosa la seva historia i fins sa industria i son treball son més afanyosos i més esperançadors.

Poquíssims eren abans els qui assaborien les celestials dolceses de *l'Amic i l'Amat* en nostre gran místic filòsof Ramón Lull. Abans eren innombrables els que volguent passar per intellectuals, menyspreuaven el català solsament «*por su duro i poco elegante estilo*» Avui molts d'aquets mateixos, davant la força incontestable de la veritat, no han pogut menys de regoneixer la riquesa dels seus sons, l'abundancia de son lèxic, la seua gran espiritualitat. Abans la Llengua catalana era fenguda per un mal dialecte, no per llengua, no per idioma com el castellà. Avui ja's comença a comprendre que no és dialecte, com volien els seus inimics; i que solsament pot dir-se dialecte, amb el mateix sentit amb que el castellà, i el francès i l'italià i el portuguès i el rumà heu son també, perque tenen totes aquestes llengües per mare comú a la del Laci, la llengua llatina. Abans era despreciat el català perque no's coneixia en absolut. Avui s' comença a conèixer prou bé i's sab que té fonètica i gramàtica pròpies; que és apte per la poesia, flexible per el cant, de fàcil expressió per els més difícils conceptes.

Hem avançat bastant senyors: La nostra Llengua arreu s' obri pas, perque du en si una alta finalitat social i per tant ostenta una enèrgica afirmació de son esser, una

voluntat ferma de voler esser respectada com a Llengua viva, pròpia, autònoma...

Hem avançat bastant senyors: Avui s' escorcollen els arxius i les biblioteques de les poblacions catalanes per estudiar ben d' asseguts la nostra llengua. Actualment ella es trobada en ús ben viu i acentuat de parla, en tots els estaments de vida; en la vida del poble i en l'alta vida social. En la vida del poble ella reina sobiranament,—no es pot negar—l' encara que baix d'una grolleria—per dir-ho així—merament superficial, el poble li està sempre regoneixent la seua bellesa i la seua riquesa; i a dins l'alta vida social, ja heu veis senyors: aquí tenim sinó tota, una representació notabilíssima de nostres literats catalans de Mallorca, que han surgit gloriosament d'aquesta esplèndida rebrostrada literaria que enamora i que enalteix la nostra patria.

Essent així ido porem ovirar un bon pervenir per nostra llengua.

I per això tots els seus inimics nos sembla seran insuficients per enderrocar-la, perque du en si expressa el dit de Deu que li ha senyalat un alt fi social...

Una llengua que té la glòria d'esser la primogènita entre les altres llatines,—com digué molt bé En Milà i Fontanals—; una llengua que fa deu sigles narra els dòls i conorts d'En Boeci; que té poemes heròics, romancescs i histories, que poren competir amb ells millors de l'edat mitjana; una llengua parlada per embaixadors, aplaudida per les Corts de Castella aquí a Espanya i a fora d'ella per l'es d'Inglaterra i Italia una llengua conreuada per Dant, celebrada p'En Petrarca i modernament per l'eximi Menendez i Pelayo, llengua maternal dels reis d'Aragó i amb la que s'han escrit preciosos mapes cosmogràfics, còdics respectabilíssims i incomparables cròniques i que—sobre tot repetesc—poseix un lèxic riquíssim i una prolífica poesia popular, una llengua així senyors, té dret a viure, a desenrotllar-se, a perfeccionar-se sens traba alguna.

Senyors—i vaix a acabar—a noltros mos toca missió tan noble i patriòtica. Sense descuidar els nostros devers de relligiositat que estan par damunt tot això, treballlem per fer gran a Espanya dedicant-nos a cultivar les llengües nacionals.

Estudiem, sobre tot, la catalana, perque

(1) Discurs pronunciat per Mossèn Joseph Aguiló en el Teatre d'Inca.

Garbes i Gavelles

Coincidències

«L'ajuda dels Estats Units respecte del problema immediat (de l'acabament de la guerra), no ens pot ser d'importància. En certa manera Nord Amèrica podrà ara ajudar-nos menys que abans, perquè els seus vaixells en lloc de ser immunes contra l'atac, podran ser enfonsats com els altres. No, no podem mirar cap Amèrica perquè ens ajudi en les circumstàncies actuals. Depenem solament dels nostres recursos».

Així parla el «Daily News» de Londres, coincidint exactament amb el criteri exposat aquí mateix en un recent comentari.

Bé ho deu recordar el lector, com deu recordar també que vaig parlar de la dificultat que tenien els russos en proveir la línia del Sereth per la manca de línies ferries, i que aquesta dificultat, al produir una debilitació de la línia russa, causava automàticament un reforç proporcional de l'adversari.

Heus aquí lo que posteriorment ha dit un crític prou conegut, Stegelman, en el diari suis «Bernar Bund»

No aconseguirà el general Gourk (comandant general de la línia russa) proveir de queviures ni de municions les forces que ocupen la línia Trotus-Seret-Danubi, ni evitar per tant l'aniquilament d'aquestes tropes, perquè són molt insegures les seves comunicacions de retaguardia. Sobradament desmostren les operacions, que l'invasor, amb forces inferiors, fa una pressió relativament poderosa».

Les opinions pròpies que s'exposen en aquests comentaris, no obeeixen a prejudicis ni al desig de dir coses rares. Solen anar ben acompanyades.

P. de Rocafort.

De «La Veu de Catalunya»

Sobre la nota d'espanya

La nota que el govern espanyol ha dirigit a Alemanya respecte el bloqueig dels mars ha sigut de gran satisfacció de l'opinió espanyola, manifestant-se en la premsa i en les manifestacions que han fet els polítics de totes les tendències.

Es un document molt ben pensat, a on se protesta davant el govern almany de cordo-nament dels mars, per tenir dret Espanya de poder trafegar el seu comerç per tot el món, per haver observada la més rigorosa neutralitat.

Les demés nacions neutrals que havien sigut gudes invitades pel govern yanquí a rompre amb els imperis Centrals, no han seguit la política de tal nació, sino que han esperat saber la contesta que donaria Espanya a Alemanya, redactant, després, les seves respectives notes amb un sentit ben consemblants a la nota espanyola.

Per aquest fet, l'Estat espanyol, s'ha constituït el director de les nacions neutrals.

Neutrals, res més que neutrals

A un article que publica En Pol, demunt

«La Veu de Catalunya», llegim les següents parrafades:

Els comentaris sobre l'actiu dels Estats Units, serveixen també per alamar la gent. Jo no sé el què passarà, però crec que els Estats Units no aniran més allà d'on són ara, si no és el donar als seus vaixells mitjans de defensa contra els submarins. Els Estats Units no crec que cerquin més del que ja han conseguit trencant les relacions diplomàtiques amb els Imperis centrals i apoderant-se d'alguns vaixells de guerra, ço és: conquerir un lloc en el futur Congrés de la pau, que els aliats han declarat repetides vegades tancat als neutrals.

S'ha de prevenir tothom contra les campanyes alarmistes, comentaris de periòdics, noves dubtoses... contra el «ès diu» o «s'assegura»; que darrera d'això hi va quasi sempre una alarma, una exageració o una fantasia.

Per Espanya—dinrré de les previsions humanes—la intensificació de la guerra submarina no pot tenir mes conseqüències econòmiques, d'ordre interior. Els Estats Units s'han quedat sols en la seva actitud que es pot creure ofensiva. Tots els altres estats Neutrals com Espanya, an afirmat Novament la seva Neutralitat.

La Nota resposta del Govern espanyol als Imperis centrals, no per les dignes i justes protestes que fa deixa d'ésser pacifista, absolutament neutralista.

El Banc de París

El Banc de París té 5.000 milions de francs en papé que circula, i per respondre d'ells, ja no més compta amb el 20 per cent d'or en reserva. En molts de comerç ja no reben dit papé moneda, i els qui el prenen, és en grosses rebaixes. I a pesar d'això el govern no vol sentir parlar de pau!

Propòsit General en la persona d'un Mallorquí

La simpàtia revista «Luz y Vida», mos dona la notícia que'l Rdm. P. Miquel J. Cerdà, que fins ara havia estat Provincial dels religiosos teatins de Mallorca, dia 5 de desembre se dignà el Papa Benet XV nomenar-lo General de l'orde de Sant Caietà per les seves virtuts i qualidats regonegudes de bon govern i madureç.

Felicitem el digníssim religiós mallorquí per la dignitat a on es estat promogut i la província Balearica dels clerges regulars per haver sorgit de dins el seu si un prelat de tanta honorabilitat.

Mallorquines

PRESENT

Per correu ens ha enviat un canista mitja dotzena de cosses amb motiu de la campanya que hem empresa quantre l'unic divertiment de un poble, que segurament ja deven sobre quin és. Les cosses han sigut del tot inofensives i les hem rebudes emocionats posada la destra demunt el cor...

TERRATREMOLS?

Dilluns dia 12, el veïnat de Buger senti un renou estrany, paregut al que deu sentirse quant fa un terratremol. Segons mes tart se va sobre no va ser terratremol lo que's sospitava, sino que dos cans se barallaven dins la posesió «La Llebra» i els espectadors armaren un rebumbori tan ferest. que l'intranquilitat i l'angunia reinaren durant un quart dins el pacífic veïnat de Buger.

Per dia 11 del mes qui ve hi ha anunciat un renou semblant al de Buger, per la part de Campanet.

QUE NO CONSIQUIREM RES!

Son varies els que ens han dit que no conseguim que s'evitin els espectacles de les bregues caneres.

Segons ens enteram per nostra amiga La Veu de Mallorca, el governador está decidit a posar hi remei Amb dues multes de cinc centes pesetes. . . . finis

DESSIGNACIÓ DE CANDIDATS

Dia 5 d'aquest mes es reuní el comité del partit conservador de Mallorca acordant, presenta per les vinentes eleccions de diputats provincials, la següent candidatura:

Pel distrit de Ciutat D. Gabriel Massanet i Vert i el Comte de Peralada Sr. Munfaner. Pel partit d'Inca D. Pere Llobera Garau i D. Josep Sampol i Ripoll.

Es diu si'ls Mauristes presentaran el Sr. Rosselló i Alemany per Palma.

El Comité liberal, per la seva part, ha designat D. Lluís Alemany pel partit de Palma, i D. Joan Llobera i D. Domingo Alzina pel distrit d'Inca.

Si no surten mes candidats, es podrà aplicar l'article 29 a Mallorca.

Val mes així.

REBIR LO NVIC.

Noves d'Inca

Llegim en el Bolletí Oficial d'aquesta província l'anunci de les següents subastes públiques:

Dia 22 del corrent mes a les 12, se subastaran, en el Jutjat d'Instrucció d'Inca, diferents mobles procedents d'una causa per robó.

Dia 23 d'aquest mateix mes a les 12, en el Jutjat de 1.ª instància d'aquest partit, s'efectuarà la segona subasta de les cases números 48 y 52 del carrer Major de la vila de Sansellas, amb les seues dependències, advertint-se que el corral de la darrera casa té més d'una corterada i mitja d'extensió.

Relació de servicis prestats pe'l Jutjat d'Instrucció del partit d'Inca, durant el finit any 1916:

- Causas criminals incoades: 117.
- Exhortos de caràcter criminal despatxats: 427.
- Apeiacions de judicis de faltes tramitats: 8.
- Ademés se cumplimentaren moltes sentències ecsecutories dictades per l'Audien-

cia provincial de Palma, essent de notar que, a conseqüència d'aquelles, hi ha tres individus que estinguexen condena en la presó d'aquest partit, i altres en les persones del continent.

El Comité del partit Lliberal de Mallorca ha designat a D. Domingo Alzina per a candidat del partit d'Inca en les vinentes eleccions de diputats provincials.

Ens alegrem que la designació haja caiguda amb un fill d'Inca, en lo nostre digne Alcalde.

D. Jaume Armengol, cap del partit Lliberal d'Inca, ha presentada la dimissió de la quefatura amb tot el comité de la seva direcció.

Del resultat que tindrà aquesta dimissió s'en han fets molts de comentaris. Se deia que les forces edictes al Sr. Armengol si formarien un partit redical, més tart sabem que feien contes sumar-se el partit conservador d'istista, i a últimament sabem que n'hi ha qui han donada l'enhorabona al Notari Rosselló per la quefatura del partit Lliberal que li serà confiada.

A la Iglesia de San Domingo el dijous Llarder, tot el cap-vespre hi va haver nostre Amo patent. El vespre hi va haver sermó per Mossen Miquel Pomar, trissagi cantat i Te-Deum abans de la reserva.

Dijous es corregué la noticia per Inca que a Son Salat, s'havia fet un important robo, en diners i alques, que sumarien unes 10.000 pessetes, a la casa que l'amo té a Inca, mentres tota la familia era a sa possessió.

No's té sospita en negú, del qui puga ser el lladre, puis a l'arribada trobaren les portes empeses.

La Càtedra de declamació que té la Congregació Mariana d'aquesta Ciutat, dijous donà una funció an el Circol d'Obrers Catòlics posant en escena «El Compte de Monferrat» i «Trapacerias» i en Manuel Elvira recità alguns monòlegs que deveriren la gent per llarg.

An els intermedis, el públic demanà que D. Antoni Roselló i en Josep Vicens tocàs algunes peçes an el piano, lo feren i foren molt aplaudits; però de cap manera pogueren fer tocar D. Antoni Torrandell que se trobava a la funció.

La reunió resultà molt familiar i divertida.

Demà, diumenge, els exploradors donaran una funció al meteix teatre.

Molts de nostros lectors hauràn lletgides les cançons que l'amon Fogué ha compostes de la Missió feta a Inca. Idò be, un subgecte que sol passatjar billets de lotaria, veent la acceptació que tenien, s'entregà an aquesta imprenta demanant que li repro-

duïssen dites cançons a compte seu. L'amo de l'establiment no sols no les hi va voler estampar sino que li fe avinent que no's poria fer sense orde de l'autor.

El glossador popular, l'amon Fogué, ahir se'n va anar a Binisalem i trobà invadit aquell poble de fuies clandestines amb les seves cançons.

Naturalment, prengué una rebiada... i més quan li digueren que el venedor de les fuies clandestines, per fer propaganda del seu negoci, encantava que eren fetes d'un homo de 67 anys que s'havia convertit, després de no haver-se confessat mai; quant tot-hom sab a Inca, que l'autor de les glosses de la Missió, sempre ha estat un catòlic pràctic.

Demà, a la casa consistorial es farà el sorteig dels moços que entren en quintes en número de 84.

Ha ascendit a capità nostre paísà D. Mateu Llobera, quant no més compte en 25 anys de edat.

El felicitem a ell i a sa familia per la nova graduació.

El fanc i llanegadiços que hi ha a nostra població és una cosa que no té consol, degut a les males condicions en que es troben els carrers. Sabem d'una partida de persones que han llenegat pegant caigudes terribles, fent-se contussions i algunes d'aquestes persones té que fer llit.

El dijous Llarder va esser fret i banyat i la gent no va anar de passetj. A pesar d'havar-hi dues músiques que tocaven a la plasa Major, allò estava dessert, i semblava un dia qualsevol.

Els tres derrers dies de Carnaval a nostra Parroquia es faràn l'Oració de corant'hores que tots els anys dediquen al sagrat Cor de Jesús l'Apostolat de l'Oració i de la Comunió reparadora.

Predicarà en elles el Pare Redal Domíngua.

Enguany, està encarregat de fer els sermons de la corema el Pare Ginart del Oratori de S. Felip Neri de Ciutat.

An el carré Major d'Inca se fan noves construccions particulars que acabaran d'emballar aquell carré. S'hi ha feta una confiteria moderna, de D. Matgi Prats, que val ulls per mirar.

Han prés pecessori de ses respectives escoles nostros amics subscriptors D. Pere Ripoll de la de Deyà, D. Francesc Beltrán de la de Cosfíx i D. Mateu Vanrell de la de Llorito.

A tots los desitjam salut i prosperitats.

PREUS QUE RETGIREN A NOSTRO MERCAT			
Bessó	a	82'00	el quintà
Blat	a	25'00	la cortera
Xexa	a	25'50	id.
Sivada	a	12'00	id.
Id. forastera	a	11'50	id.
Ordi	a	15'00	id.
Id. foraster	a	14'50	id.
Faves pera cuinar	a	29'00	id.
Id. ordinarias	a	23'00	id.
Id. per bestia	a	22'50	id.
Blat de les Indies	a	27'00	id.
Monjetes de confit	a	45'00	id.
Id. Blanques	a	44'00	id.
Siurons	a	00'00	id.
Fasols	a	00'00	id.
Garroves	a	07'50	el quintà
Porcs grassos	a	17'00	la arrova

NOSTROS AMICS DIFUNTS

EL M. I. DR. MACIÀ COMPANYY

L'Iglesia Mallorquina acaba de sofrir una pèrdua sensible en la mort d'aqueix benemèrit Canononge i dignidad de Xantre de la Seu.

El caracter del finat ministre del Senyor era de lo més emprendedor i afanyós.

El Circol de la seva acció no's reduí a dins el temple, sino que s'extengué per tot camp social, amb tal extensió, que difícilment es trobaria associació cultural, patriòtica o de beneficencia a on hi manca la cooperació del virtuós canononge.

Les simpàtiques Institucions de les «Creu Rotja» i «Boys-cuts» li deven regoneixament etern; de la primera ocupava l'elevat càrreg de subdelegat provincial i de la segona fong el conciliari general.

La Real Societat Economica d'Amics del País repetides vegades el tengué per Vice-Director; lo mateix que ocupà els importants càrregs de President de Socors mutuos del Clero; de Comisionari de la Propaganda de Terra Santa; de President de la Congregació de Propaganda Fide; de Ministre de la 3.ª Orde, doncs, pels seus mèrits científics meresqué ja en el principi de la seva carrera sacerdotal el ser nomenat catredàtic del Seminari.

En 1886 per oposició, fong elegit canononge Doctoral de la Seu mallorquina i mes tart Dignidad de Xantre, que ocupà fins a la mort.

Fong sempre subscriptor de «La Veu d'Inca» dels setmanaris inuers anteriors.

Per això suplicam a nostros amics una oració per la seva animeta. A. E. R. P.

REDUCCIONS

CARTELLS de Reducció de Kilos a lliures En papé una pesseta; en cartó 1'75.

REDUCCIO de Kilos a arroves, lliures i peses al estil de Mallorca p'en Bartomeu Ramon 20 centims.

REDUCCION de Kilos a libras y raillesim Contiene, además, las reducciones de cuartera hectolitros, de canas a metros y de metros a nas con sus divisores—30 cents.

REDUCCION de Kilos a quintales, arrobas libras con las reglas para hacer cuentas por Vidal, Maestro de la Escuela Nacional de Una 25 cents.

Llibreria del Carrer de la Murta.

Tip. M. Durán.—Inca